

Zámek Slatiňany

Kraj: Pardubický

Okres: Chrudim

GPS souřadnice: 49.919134N, 15.811002E

Adresa URL: www.zamek-slatinany.cz

Zámek Slatiňany patří k nejvýznamnějším budovám města Slatiňany v okrese Chrudim. Spolu s přilehlým rozsáhlým parkem se nachází na západní straně města, od jehož centra je oddělen tokem Chrudimky.

Slatiňanský statek získal v roce 1558 Bohuslav Mazanec, který byl povýšen i se svojí rodinou mezi erbovní měšťany s predikátem z Frymburka a tři roky poté do rytířského stavu. Na svém novém panství se rozhodl vystavět nový zámek, k němuž přizval přímo císařského stavitele Ulrica Aostallise de Sala, avšak navržený čtyřkřídlý zámek zůstal z důvodu nedostatku financí i střídání majitelů nenaplněn. Na zámecké fasádě byla sgrafita, mohutná lunetová podstřešní římsa, dekorativně řešené střešní vikýře a zejména působivý stupňovitý štít s římsami, pilastry a kamennými čučky, jednoznačně připomínající řešení dekorací na fasádě a atice zámku v Litomyšli.

Litomyšl připomínala i plechová hodinová věž nad východním křídlem.

Majitelé se dále střídali. Situace se naprosto změnila s příchodem nového majitele hraběte Františka Josefa Schönfelda. Úspěšný život hraběte Schönfelda skončil náhle v únoru 1737. Úctyhodný majetek zdědila jeho jediná, tehdy ještě nezletilá dcera Marie Kateřina, která se v roce 1746 provdala za knížete Jana Adama z Auerspergu.

Auerspergové patřili k nejstarším, nejurozenějším a nejbohatším šlechtickým rodům v celé habsburské monarchii. Ze zámku v Nasavrkách se postupem času stalo pouze hospodářské a administrativní centrum panství, zatímco Slatiňanům byla určena sídelní funkce. Zvyšující se význam zámku mezi knížecími venkovskými rezidencemi nejlépe dokládá skutečnost, že zde v časech knížete Jana Adama proběhly nejméně ve dvou etapách rozsáhlejší stavební úpravy. Stále oblíbenější sídlo s nedalekou loveckou oborou však přestalo velmi brzy dostačovat počtem místností. Z tohoto důvodu bylo patrně v průběhu 80. let 18. století přistoupeno k dalšímu, tentokrát zásadnímu rozšíření zámku.

Když v roce 1795 bezdětný kníže Jan Adam z Auerspergu umíral, odkázal majetek svému synovci knížeti Karlovi z Auerspergu, jenž věnoval zámku až překvapující péči. Mohly za to patrně nejen přestavby jeho strýce, které ze Slatiňan vytvořily pohodlné letní sídlo, ale i vzkvétající panství, z něhož do knížecí pokladny plynuly stále významnější příjmy. Tak jak bylo na přelomu století obvyklé, svoji pozornost zaměřil nejdříve na zámeckou zahradu, kterou po zboření starého hospodářského dvora v bezprostřední blízkosti zámecké stavby začal postupně proměňovat na rozsáhlý anglický park. Nedlouho poté přišel na řadu i zámek, k jehož úpravám přizval už před rokem 1803 stavitele Jindřicha Hausknechta.

Vzkvétající velkostatek, na němž poslední tři majitelé projevili mimořádný podnikatelský talent, zdědil v roce 1822 ještě nezletilý kníže Vincenc Karel. S ohledem na zálibu knížete v přestavbách rodových sídel a značné finanční možnosti příliš nepřekvapuje, že se během jeho vlády dočkal zdejší zámek další zásadní přestavby v roce 1857, kdy byl knížecímu architektovi Benediktu Škvorovi

schválen projekt severního křídla, do něhož měly být umístěny hostinské pokoje. Byla to zároveň poslední větší stavební akce, již se dožil kníže Vincenc Karel Auersperg. Jak referoval dobový vídeňský tisk, nejvyšší komorník trávil na sklonku svého života ve Slatiňanech každé léto. Když o dva roky později zemřel ve Vídni, jeho majetky zdědil nezletilý syn kníže František Josef.

Jestliže byly Slatiňany za vlády knížete Vincence Karla oblíbeným rodinným zámkem, v období jeho nástupce Františka Josefa představovaly sídlo nejmilovanější. František Josef Auersperg už na zámku příliš nestavěl. To, co se za jeho vlády změnilo nejvíce, byly interiéry, doplněné o moderní koupelny s ventilací, toalety, pohodlné chodby a schodiště, centrální vytápění a kanalizaci. Adaptace pro knížete navrhoval architekt František Schmoranz, jehož nejvýraznější zásah představuje v roce 1883 zřízená zámecká chodba, vybavená trofejemi a uměleckými díly s loveckými tématy. Vedle Schmoranze pracoval v knížecích službách ještě inženýr Josef Kristen, autor horkovzdušné kotelny a saletku, dále pak inženýr Václav Vízek, který pro knížete navrhl velkou koupelnu a výtah na jídlo. Svoji současnou podobu získaly interiéry hned v prvních letech 20. století, kdy nechal kníže na Slatiňany převést velkou část luxusního vybavení paláce Colloredo-Mansfeld na Starém Městě pražském, jež zdědil po své matce. Interiér dále doplnily nábytkové kusy z dílny slatiňanského řezbáře Františka Jirouše, který je autorem i knihovních skříní z roku 1907.

Nejmilejším sídlem knížecí rodiny zůstaly Slatiňany také po vzniku Československé republiky, následné pozemkové reformě i po nátlaku ze strany státních úřadů, které zamýšlely zdejší zámek proměnit na byty a úřady okresní politické správy. Po smrti Františka Josefa Auersperga v roce 1938 zdědil zámek v nelehkých časech jeho syn Ferdinand. Když po čtyřech letech zemřel bez dětí, získal stále rozsáhlý majetek syn jeho sestry Josef Karel Trauttmansdorff, jemuž byl zámek spolu s celým velkostatkem na základě Benešových dekretů zkonfiskován.

Nedlouho po převzetí zámku státem se začalo se systematickým rozvozem původního mobiliáře do nejrozličnějších kulturních institucí, mezi nimiž nechyběly Vojenské historické muzeum, Národní muzeum, Náprstkovo muzeum, Umělecko-průmyslové muzeum, Ústav pro dějiny umění Akademie věd či zámek Žleby spadající pod správu Národní kulturní komise. Zasluhou mimořádné autority vysokoškolského profesora a předního českého hipologa Františka Bílka, který se proslavil úspěšnou regenerací plemena starokladrubských vraníků a zejména pak koně Převalského, bylo ze zámku ve Slatiňanech vytvořeno už v roce 1947 Státní hipologické muzeum, které poprvé otevřelo svoje brány návštěvníké veřejnosti 1. 10. 1950.

Po stavební stránce stál zámek v poválečném období stranou většího zájmu i investic, některé části budovy byly dokonce zbourány. Roku 2001 byl slatiňanský zámek rozhodnutím vlády ČR prohlášen národní kulturní památkou. Roku 2017 byl zahájen rozsáhlý projekt revitalizace zámku i parku.

Prohlídkové okruhy

Letní sídlo Auerspergů (základní okruh)

Celým zámkem (velký okruh)

Zámecká zahrada

Pokrok nezastavíš!

Zimní prohlídková trasa

Informace o návštěvní době zde.

Ceny vstupného zde.

Zdroj textu: www.npu.cz – Národní památkový ústav

